

Megemlékezés

Múlt év december 24-én elhunyt George Gerbner professzor, a kommunikációkutatás világszerte elismert szaktekintélye. Azok közé a Magyarországról elszármazott tudósok közé tartozott, akik külföldön vívtak ki nemzetközi elismertséget. Budapesten született, 1939 óta él az Egyesült Államokban. Egyetemi tanulmányait már Kaliforniában végezte. A kommunikációs stúdiumok professzoraként 1964-től 1989-ig dékánja, majd nyugdíjba vonulása után tiszteletdíjjal fellegvárává vált az Egyesült Államokban. 1990-től a telekommunikáció Bell Atlantic professzora volt a Temple Egyetemen, emellett elnökként szervezte és vezette az általa alapított Kulturális Környezet Mozgalmat (Cultural Environment Movement). Nemzetközi tudományos kapcsolataik között (számos egyetemen tanított vendégprofesszorként) kiemelt hely jutott a magyarországi társadalomtudományi műhelyekkel fenntartott együttműködésnek. Gyakori látogatásai alkalmával szakmai tanácsaival támogatta az itteni intézetek munkáját, és számos (fiatal) magyar kutatót segített hozzá ahhoz, hogy bekapcsolódhassanak a nemzetközi tudományos életbe.

GEORGE GERBNER
1919–2005

Gerbner professzor tudományos vizsgálódásainak középpontjában az a kérdés állt, hogy milyen kulturális változásokat eredményezett a modern elektronikus tömegmédiá, elsősorban a televízió megjelenése és elterjedése a XX. század második felében. E változások leírására kulturális mutatók (cultural indicators) rendszerének kidolgozását kezdeményezte. A kulturális mutatók a kultúra tartalmát és időbeli folyamatait jellemző mérőszámok, amelyek annak kimutatására szolgálnak, hogy a televízióban a nézők elé tárt szimbolikus világ miképpen járul hozzá a közönség világgépének, a társadalomról alkotott hiedelmeinek, az embertársakkal kapcsolatos attitűdjeinek formálódásához. Gerbner professzor gondolatainak eredetiségét nem utolsósorban az adja, hogy a médiával kapcsolatos társadalmi hatalom működését, a közvetített tartalmak (a műsorfolyam) összetételét, a felszín alatti tényleges üzenetét és jelentését, valamint mindennek a kulturális környezethez való hozzájárulását és a szocializációban játszott szerepét szoros kölcsönhatásban szemlélte, következetesen érvényesítve sokat hangsúlyozott tételét, hogy a médiában a társadalom az üzenet.

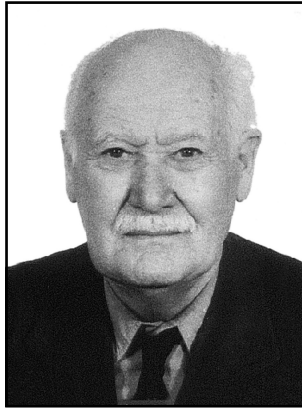
Terestyéni Tamás

MTA-ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport, Magyar Kommunikációtudományi Társaság

2006. január 17-én elhunyt Magyar János rubindiplomás erdőmérnök, az MTA rendes tagja, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának (NYME EMK) nyugalmazott egyetemi tanára, az Erdészeti Tudományos Intézet volt igazgatója, Sopron város díszpolgára. Ez év január 26-án Sopronban, az Egyetem aulájában felállított ravatalánál búcsúztak tőle az egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztálya és Erdészeti Bizottsága, valamint a magyar erdészet, egykor volt pályatársai és tanítványai. A NYME nevében Faragó Sándor rektor, az MTA nevében Solymos Rezső akadémikus, a NYME EMK és egykori tanzéke nevében Mészáros Károly dékán méltatta Magyar János gazdag életútját és búcsúzott az elhunytól.

Magyar János 1911. október 14-én született. 1935-ben szerezte meg Sopronban erdőmérnöki oklevelét, és kezdte el uradalmi segéderdőmérnöként szakmai pályafutását. 1936-1940 között az Egyetem Erdőrendezéstani Tanszékén és az Erdészeti Kutató Intézetben dolgozott. 1941-1952 között Gödöllőn, az Erdőközpontban és a Földművelési Minisztériumban Budapesten különböző vezetői beosztásokba került. 1952-1954 között volt az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) igazgatója. Innen került Sopronba, az akkori Erdőmérnöki Főiskola Erdőrendezéstani Tanszékének élére. 1957-1960 között az Erdőmérnöki Főiskola igazgatója, majd rektorhelyettese volt. 1982-ben vonult nyugdíjba. Ezután nyugdíjasként főleg a tudományos utánpótlás nevelésével foglalkozott.

Halálával a magyar erdészeti gyakorlat, kutatás és felsőoktatás, valamint a Magyar Tudományos Akadémia évszázados fájáról

MAGYAR JÁNOS

1911–2006

egy olyan arany levél hullott le, amelyet együtt gyászol a hazai tudományos élet az erdészekkel, az erdészeti kutatókkal és oktatókkal. Bár tudjuk a meg nem változtatható igazságot, amely szerint: „Longius aut propius mors sua quemque manet” vagyis: „Előbb-utóbb mindenkit elér a halál”, mégis nehéz elfogadni, hogy egy legendás emléktű erdészgeneráció utolsó tagjainak egyike az örök vadászmezőkhöz vezető úton átlépte a földöntúli világ kapuját. Ezen az úton elkísérték az erdő fái, bükkök, gyertyánok, égerék,

az égig érő fenyők és az erdészek szeretete, akiket oktatott, akikkel egy életen át dolgozott a magyarországi erdőkért, és kutatta az erdők élővilágának titkait.

Akadémikus, kutatói és oktatói elhivatottságának méltatására a legjobb lehetőséget az nyújtja, ha áttekintjük, hogy tevékenységével miként szolgálta az Akadémia, az erdészettudomány, az erdészeti kutatás és felsőoktatás feladatainak a megvalósítását.

A Magyar Tudományos Akadémia küldetése az, hogy:

- legyen kutatóhely,
- legyen a nemzet tanácsadója,
- legyen a kutatás és a kutatók érdekeinek képviselője.

Úgy vélem, hogy az akadémikus, kutatói és oktatói életutat a felsorolt három szempont alapján tudjuk talán a legméltóbban kifejezni. Magyar János életútjával széleskörű lehetőséget teremtett az illetén való búcsúzó megemlékezésnek.

A *kutatóhelyre* vonatkozó akadémiai célok és feladatok teljesítéséhez sokoldalúan járult hozzá – bár nem dolgozott akadémiai kutatóhelyen. Főleg az erdészeti fateméstani kutatásaival ért el újabb eredményeket.

Ennek során kidolgozta a fatermési táblák alapkérdéseit, szerkesztésének metodikáját, feltárta hazai állományalkotó fafajaink valószínűségi szórásmezejét, új termőhelyi osztályozási módszert vezetett be, rámutatva a faállományok felsőmagasságának célszerű alkalmazására. Az Erdészeti Tudományos Intézetnek is az igazgatója volt, amely intézmény az ország egyetlen főhivatású erdészeti kutatóhelye. Kutatásait már kezdő erdőmérnökként elkezdte. Az Egyetem Erdőmérnöki Karán kifejtett kutatásszervező, irányító munkájával kedvezően hatott a hazai erdészeti kutatás eredményességére és a kutatási eredmények gyakorlati hasznosítására. Munkásságát az a szüntelen törekvés jellemezte, hogy egyre többet tudjon meg az erdő fájáról, az emberi tevékenységnek az erdőre kifejtett hatásairól. Tudományos tevékenységét a természet ERDŐ-i könyvének a feltárása jellemezte, amelynek kiváló összefoglalásával nyújtotta akadémiai székfoglalóival. Levelező tagként elhangzott előadásának címe (1967): *Erdőrendezés-fejlesztési problémáink, különös tekintettel az élőfajkészletre mint munkaeszközre* volt. Akadémiai rendes tagként székfoglalójának témájáról: *Erdőgazdálkodásunk közérdekű továbbfejlesztésének elvi-eszmei feltételei*-nek kifejtését választotta (1985). Norbert Wienerrel együtt vallotta: „Tudósnak lenni hivatás és elhivatottság, nem pedig foglalkozás.”

A *nemzet tanácsadója* néven említett akadémiai célok megvalósításához elsősorban az erdőrendezés, valamint az erdészet fejlesztésére vonatkozó javaslatok és közreműködése útján járult hozzá. Ha szükségesnek tartotta, felemelte szavát az erdőgazdálkodás korszerűsítése érdekében, miközben bátran ostorozta az esetleg felmerülő hibákat. Mindezekre jó lehetőséget nyújtott számára az Akadémia Agrártudományok Osztálya, amelynek munkájában aktívan vett részt, valamint az MTA Erdészeti Bizottsága, amelynek több cikluson át volt elnöke. Munkássá-

gának nagybecsülését is jelentette, hogy az elmúlt és a jelenlegi ciklusban az Erdészeti Bizottság tiszteletbeli elnökévé választotta. Tanácsadó tevékenységének sokat köszönhet az oktatás és a szakemberek továbbképzése is. Tudományosan megalapozott tanácsaival egyetértését fejezte ki Charles Richet állásfoglalásával, amely szerint: „Az emberiség jövője és jósorsa a tudománytól függ. Jaj az emberi társadalomnak, ha nem értik meg ezt a nyilvánvaló igazságot!” Joggal idézhetem ez alkalommal Bertrand Russelt is, akivel Magyar János akadémikus is egyetértett. Eszerint: „A tudomány emberének rá kell bíni a világot arra, hogy szívlelje meg, amit ő felfedezett”. Ebben a szellemben irányította rövid ideig az Erdészeti Tudományos Intézetet is, amellyel egész élete során tartotta a kapcsolatot, és támogatta az intézet kutatóinak a tudományos fokozatok megszerzésére irányuló törekvéseit. Szoros kapcsolatban állt mindenkor az erdő- és vadgazdasági gyakorlattal. Tanácsai legtöbb esetben a különböző országos és regionális szakmai körökben nyilvánosan hangzottak el. Szakirodalmi munkássága, tudományos cikkei és előadásai az erdőrendezésen keresztül hatottak a hazai erdő- és fagazdaság fejlesztésére. 1936-tól kezdve több mint száznyolcvan publikációja jelent meg.

Hosszan lehetne felsorolni a *kutatás és a kutatók érdekeinek képviselésével* kapcsolatos tevékenységének eredményeit. Egyike volt azoknak, akik sokat tettek a tudományos utánpótlás nevelése érdekében. Az erdész kutatók sora kereste fel rendszeresen, akiket mindenkor önzetlenül segített. Emberi közvetlenségét, mely meg nem alkuvó jó szándékkal és segítőkészséggel párosult, az erdőmérnökhallgatóktól kezdve a minisztériumi vezetőkhig egyaránt értékelték. Ezen a téren is jó példával szolgált az utókor számára, egyetértve Einstein megállapításával, amely szerint: „Okosan nevelni csak példaadással lehet, ha más nem segít, elrettentő példával.” *Érdek-*

képviselési tevékenységének a legfontosabb fóruma az MTA Agrártudományok Osztálya, az egykori Tudományos Minősítő Bizottság és az MTA Erdészeti Bizottsága volt.

A Magyar Tudományos Akadémia küldetéséhez kapcsolt, az előzőkben röviden összefoglaltak is bőven igazolják, hogy Magyar János akadémikus élete folyamán mindvégig méltó volt és maradt a legmagasabb tudományos elismerésre, az akadémiai tagságra, az egyetemi tanszék vezetésére.

Akadémikus munkásságának záróakordjaként szeretném Kepler, a hívő protestáns tudós imáját idézni, azért, mert mondanivalója most már reá is vonatkoztatható: „Most íme befejeztem hivatásom munkáját, fölhasználtam az erő mértékét, amelyet nekem adott Istenem! Köszönöm Neked, Uram és Teremtőm, hogy teremtésséddel megörvendeztetél.” Joggal mondhatja el ezt az imát hivatásának befejeztével ő is, mert élete során az erdő talaján állva egyre magasabbra jutott alkotásaival. Ezzel is hasonlított az erdő fájához, amely gyökereivel a talajba kapaszkodik, koronájával az ég felé tör, és évgyűrűi átölelik szívét, elmesélik életét. Ő is az erdészettudomány égének magassága felé törekedett egy életen át, mígnem elérkezett az utolsó évgyűrűhöz. Életének évgyűrűi azonban az elmondottaknál sokkal többre emlékeztetnek.

A sok között ki kell még emelni realista felfogását, amelynek révén az adott hely-

zettel mindig ki tudott békülni, és elégedett volt mindaddig, amíg a dolgok elveivel egyeztethetően alakultak. Horatius szavaival elmondhattuk róla: „Bene est, cui Deus obtulit Parca, quod satis est, manu.” Boldog az, akit Isten úgy áldott meg, hogy elégedett. Ehhez szolgált alapul egyetemi tanári és akadémikus elhivatottsága is.

A soproni, egyetemi búcsúztatás után január 27-én Budapesten a Deák téri evangélikus templomban tartott szertartáson vettek búcsút azok, akik itt kívánták leróni tiszteletüket a tudós erdész akadémikus előtt, aki nekik itt is köszönetet mondtak, és lélekben *Te Deum*-ot énekeltek azért, hogy egy roppant nehéz időszakban oly sokat tehetett és tett a magyar erdészetről, erdészettudományért, felsőoktatásért. Berzsenyivel együtt most már ő is joggal mondhatja el: „Partra szállottam. Levonom vitorlám. A szelek mérgét nemesen kiálltam”.

A baráti, munkatársi nagyrabecsülés és szeretet hozta össze a gyászolókat Magyar János akadémikus ravatala köré. Ez a szeretet egyrészt növelte az emlékező szomorúságot, másrészt megerősítette azt a szándékot, hogy emléket a magyar erdészet, az erdészettudomány művelői, a NYME, az ERTI, és nem utolsósorban a Magyar Tudományos Akadémia, az MTA Agrártudományok Osztálya és Erdészeti Bizottsága tisztelettel őrzi.

Solymos Rezső

az MTA rendes tagja, kutatóprofesszor